

кримінальних справ, роз'яснення, що будуть міститися в даному документі, дозволять забезпечити правильне й однакове застосування судами норм міжнародного права.

Огляд теоретичних поглядів, а також усталені в законодавстві та судовій практиці підходи до практичного вирішення озвучених в дослідженні питань дозволяють зробити висновок, що досі залишається багато прогалин та протиріч у процесі застосування національними судами України норм міжнародного права, які найближчим часом необхідно заповнити та подолати.

ІЛІНА Р. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного права та міжнародних відносин

ПРИНЦИП МІЖГЕНЕРАЦІЙНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ: ЙОГО ПОНЯТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ

Рішення та дії, які приймаються сьогодні неминуче будуть створювати певні довгострокові наслідки для майбутніх поколінь починаючи з таких сфер життя як, наприклад, харчування, здоров'я, освіта, культура та закінчуючи ядерною зброєю та її випробуванням, дослідженням космосу, якістю оточуючого середовища. Відповідно виникає питання щодо відповідальності теперішніх поколінь перед майбутніми поколіннями. Як зазначив доктор Джеймс Хансен : «Особливий інтерес становить підтримка короткострокового прибутку з незначною увагою до довгострокового впливу на планеті, яка буде успадкована нашими дітьми та онуками або довгострокового економічного добробуту нашої країни» (Hansen J. E. Is There Still Time to Avoid' Dangerous Anthropogenic Interference' with Global Climate [Електронний ресурс] / James E. Hansen // NASA Goddard Institute for Space Studies, and Columbia University Earth Institute. — 2005. — Режим доступу до ресурсу: http://www.columbia.edu/~jeh1/2005/Keeling_20051206.pdf). Відповідальність теперішніх поколінь, а також право майбутніх поколінь базуються на концепції міжгенераційної справедливості (intergenerationalequity). Ця концепція потребує більш детального вивчення, а саме її визначення, складові та кореляція з міжгенераційними правами.

Прогресивний розвиток такої галузі, як екологічне міжнародне право в особливості в період з 1990—1999 рр. призвів до удосконалення таких концепцій як право на розвиток та права усіх на гідні умови життя, в чистому безпечному та здоровому оточуючому середовищі. Подалі на Світовій конференції з прав людини було прийнято Віденську

декларацію та Програму дій, де було визначено, що «право на розвиток повинно бути задоволеним таким чином, щоб враховувати справедливо потреби пов'язані з розвитком та екологічні потреби теперішніх та майбутніх поколінь» (World Conference on Human Rights. The Vienna Declaration and Programme of Action / World Conference on Human Rights. // UN. — 1993. — С. 32). Тремель вважає, що концепція справедливості між поколіннями може стати інтелектуальним лейтмотивом нового століття (Tremmel J. C. Handbook Of Intergenerational Justice / Joerg Chet Tremmel., 2006. — С. 1— (Elgaroriginal reference).).

Концепцію міжгенераційних прав було розглянуто такими науковцями як Едіт Браун Вайс (Edith Brown Weiss), Дінах Шелтон (Dinah Shelton), Деніел Барстов Макгроу (D. Barstow Magrow), Стюарт Белл (Stuart Bell) і Дональд Макгіліврей (Donald McGillivray), Патрісія Бірні (Patricia Birnie), Джон Дрікхейдж (John Drexhage) Дебра Марфі (Deborah Murphy), Тремель (Tremmel J. C.). Такий російських вчений як Петренко О. Втакож розглядає міжгенераційну справеливість в контексті прав майбутніх поколінь.

Метою цієї статті є надання дефініції концепції міжгенераційної справедливості, визначення складових цієї концепції та кореляції між ними.

Принцип справедливості між поколіннями має глибоке коріння в міжнародному праві. Взагалі справедливість має різні значення і чітка природа цієї концепції є доситьрозмитою. В вітчизняній науці навіть немає загального терміну для цієї концепції: вживається терміни, міжгенераційна справедливість, міжгенераційна рівність, рівність або справедливість між поколіннями. Така теорія як справедливість між поколіннями спирається на «природні відносини, які присутні між кожним поколінням: теперішніми і минулими, теперішніми і майбутніми поколіннями, в процесі використання загального надбання природних і культурних ресурсів нашої планети» (Weiss E. Brown In Fairnessto Future Generations: International Law, Common Patrimony, and Intergenerational Equity/ E. Brown Weiss. — Tokyo, NY: UN University, Transnational Publishers 1989. — P. 27- 28.)

Теорія справедливості між поколіннями пропонує норматив, згідно якому, всі мають право на певний рівень якості навколишнього середовища та доступу до природних ресурсів. Вайс, Шелтон, Белл, Тремель, Бірні, Мальхолтра вважають, що ця теорія вимагає не тільки рівності між поколіннями і між членами покоління, але також включає в себе вимір всередині поколінь. Виміри справедливості між поколіннями та всередині поколінь можна зустріти в різних міжнародних документах, наприклад, Конвенції про біологічне різноманіття, доповідь «Наше спільне майбутнє», в визначенні сталого розвитку Порядку денному на 21 століття. Перший принцип, пов'язаний з справедливістю між нинішнім і майбутніми поколіннями. Рівність між поколіннями має на

меті знайти поведінку і підхід які будуть справедливими по відношенню до майбутніх поколінь і дозволять при цьому нинішнім поколінням використання природних ресурсів. Вимір справедливості всередині покоління відноситься до представників одного покоління, а саме людей, що живуть в даний час. Відповідно до Вайс це вимір усередині поколінь означає, «що всі члени нинішнього покоління мають рівне право на використання та на блага планети». Не можна не брати до уваги, що є достатні нерівності серед представників нинішнього покоління в економічному і соціальному плані. У зв'язку з цими проблемами в Порядку денному на 21 століття заявлено, що викорінення бідності та голоду, забезпечення більшої справедливості в розподілі доходів та розвитку людських ресурсів є основними напрямками для всіх держав, які повинні співпрацювати і нести відповідальність (Malhotra A. A Commentary on the Status of Future generations as a subject of International Law/ Ajai, Malhotra// Emmanuel Agius, Salvino Busuttil, Tae-Chang Kim, Katshiko Yazaki. — UK.: Earthscan Publications Ltd, 1998. — P. 46).

Таким чином, можна зробити висновок, що концепція справедливості між поколіннями — це концепція, яка визначає міжчасові відносини між представниками різних поколінь з питання розподілу природних благ, а також прав на їх використання. Ця концепція вміщує в себе 2 виміри: між поколіннями, згідно з яким, нинішні покоління мають зобов'язання перед майбутніми та всередині поколінь, який вимагає рівності між представниками одного й того самого покоління. Вищезгадані виміри концепції міжгенераційної справедливості є невід'ємними складовими цієї концепції та знаходяться у тісному взаємозв'язку, адже рівне та ефективне використання ресурсів серед нинішнього покоління підвищить шанси майбутнього покоління на відповідне використання.